

2 Pitä **iqu tuwanuä äqäkqe** **Yätamakqä kuknuä** **hinuiqänä iquvi**

Pitä iqu tuwanuä tä äqäkqeutana knuä indqänqä qakui, ämaqä Kraisi Iqueqä yoqätänä iqua, ämotqueqä hñquauqä kuknui, qätä mäwiyqä ipnuwä iunqeyi. Ämotqueqä iinä iqua, huiziuqä quuvqä heqiyqetä, suqä änguitä, qui iwimäkpnqä qanä ikipu ätuäkiqä iqua etanji. Ga ämaqä Jisasi Iqu kuknuä awä tuäkiqäpnqä ändowatkqä iqua, kuknuä iquau ätuminuwä ii, qu a yänänäqnqä kiqätpnqä ätukqe. Ii ipiyitani, qu Goti Iquenyqätä, Naqä Jisasi Kraisi Iquenyqätäni, näqnqä änguänä hipnqäuä. Ämaqä Jisasi Iqu kuknuä awä tuäkiqäpnqä ändowatkqä iqua, iquauqä hinuitä, Jisasi Ique hinuä äqunäpu, Iqu näqnqä motquetqätanji qätä äwiminuwi.

Ämaqä hñqua tiinä ätminuwi. “Jisasi Iqu anqumä mapqä yänqiyä.” Pitä iqu tuwanui, tiinä ätätä äqäkqe. “Naqä-qakuiqä, äpäñqiyä.” Iqu maqänä mapqä yänqiyä-qe, kiqä qakui tiinijä. Ämaqä hñqu qui imäknätñqä iinqe, Goti Iqu mäwinqä itä, ämaqä eeqänäñi knuä äkunmäkmbñqä iinqe hinuä yqänä äqunä äpmenä.

Pitä iqu, tuwanuä tquenqä kuknuä ätkqenqä

¹ Nyi Saimonä Pitä, Jisasi Kraisi Iqu Iqueqä kukñui awä tuäkiqmqa änändowatqanji, ga nyi Iqueqä wäunjuä-wiyqä-qunä emä, nyi tuwanjuä tä äqiyqä. Ämaqä, Jisasi Kraisi neqä Goti ne Hänä Inequmuatqä Iqu suqä jänänänjä imäkkqetani, quuvqä heqiyqe, neyaqetäni asänänjä ämenuwä iunqä äqiyqä. ² Goti Iquenyqätä, neqä Naqä Jisasi Iquenyqätä, näqñqä ämequwitanji, Goti Hanjuwä Iqu, Iqueqä qeqä imänqeuta hinji vqetä, äwqä hanjuä inqä pmeqetä, aañä kuapänä etapquä.

Goti Iqueqä äwinqä iu pmeñqenqä, yänjä qängpñqe

³ Iqueqä yoqä naqänänjita, Iqueqä yänänäqñqeta, itanğa Iqueqä suqä äñguänänjä suqä huizi du ämäwqätäunqä ita, neñi, tääqä natätmeqanji, ne Iquenyqä näqñqä i enju. Itanji Goti Iqu, Goti eä, ga Iqueqä yänänäqñqä iquesanji, ne hänä äñguä äpmetanä, suqä Iqu äwinyätñqä di imäkatunquä diñqe, Iqu eeqänänji qäyunä änätapkqe. ⁴ Ga Iqu, “Nyaqä yänänäqñqeta, itanğa Nyaqä suqä äñguänänjita, imäqqañgmdi, he suqä qui emäqä qua täutanä hiqä engangqä dunä imäqkä iqueni ätuakñga, suqä, Nyaqä dunä imäqkäpñqeqä” ätkqe. Kukñuä tä, nätmätqä aañä naqänänjä, qui mimäqkäñqä äñguänänjä miqä hui enqä-pa etanji, ique a yänänäqñqä qätätpñqe. ⁵ Goti Iqu iinä inemäqkä-qae, he Iquenyqä quuvqä eqiyquwiunji, wäunjuä tnänjä ipu, suqä äñguänänjä suqä huiziquau ämäwqätäunqä iqu itmapñqe. Inji, suqä ique wimetñqe, Goti

Iquenyqä näqñqä eqä iinjce, yänä qänggpñqe. ⁶ Suqä ique wimetñqe, äwqä evauqangqä iunä mimäkqänqä, yänä qänggpñqe. Iuta suqä ique wimetñqe, hanä-iqä ämepiyä-qe yänänäqñqä tqäuqä iinjä yänä qänggpñqe. Iuta suqä ique wimetñqe, he Goti Iqueqä pmeqä-pa pmeqänqä yänä qänggpñqe. ⁷ Iuta suqä ique wimetñqe, he Goti Iqueqä ämaqetä näueqä imäknäpu pmeqä iinjä yänä qänggpñqe. Iuta suqä ique wimetñqe, ämaqeunqä kiinjä enqä iinjä yänä qänggpñqe. ⁸ Suqä tquau ämepu, hiqä äwqä yäpä imñi, naqänänä emäkqa uwqangutqe, neqä Naqä Ämäneyqä Jisasi Kraisi Iquenyqä näqñqä eänuwu, hiñgi qanyinä maeqä, häukuä kuapänänä-tänänqce. ⁹ Mä ämaqä suqä tquau mämeqä ipiyä iqua, qu hiñuä heawiqä enqä-pa, kinänänñi hiñuä mäqunquä danä, Goti Iqu quwqä suqä quvqä qängganä imäkminjuwi, huätä ämuämäutä, asñä äwqiyäümäukqenqe, hui ae imäukuwi. ¹⁰ Iinjä etançi, ñqä nyämaqäuä, Goti Iqu henj ae tääqä etätmetä, he Iqueqänqä atäunjuä etekqä iunqä näqñqä yasämä hepnqe, wäunjuä tnänä iqäpnqe. He suqä iqua iqäpi, qua iqi mapäkñqä danä ipnä. ¹¹ Iwä i imipqenqe, neqä Naqä Jisasi Kraisi, ne Hänä Inequmuatqä Iqu, ämaqe hea ique-ique miqä iu paquvqenqä, huänqä qñqani naqänänä euteyäniqce.

¹² Nätmatqä eeqänänä iinjce, “Ii naqä-qakuänänñiqä” hetqanguwitani, he ae näqñqä eäpu, iu yänänäqñqä tqäutanguwä-qe, nyi knjuä etesätmä, ançu-ançu hetqämqe. ¹³⁻¹⁴ Neqä Naqä Ämäneyqä Jisasi Kraisi Iqu, nyi täqi änyä-

hänä ti hnganqä mäpmeqä itätmqänä ändkqe. Iwä nyi täqi änyä ti äpmamänğanj, nyi anğumä kñuä etesätmä, hetqämqä di, ‘ii änguiqä’ kñuä nyqanğiyi. ¹⁵ Iinjä etanği nyi hanjuä mäwiqä itmä, i imäkmitmqe, iwä nyi qui imäknmqä-qe, nätmatqä nyi etmitmqä iunqe, he hea ique-ique kñuä meqäpnuwänqe.

Kraisi Iqu yoqä naqä ämakqenqätä, hinuä-tqä iquauqä kukñuinqätä

¹⁶ Neqä Naqä Ämäneyqä Jisasi Kraisi Iqueqä yänänäqñqä naqänäninğätä, Iqu anğumä päniqñqätä etkque, ne queai hinginä, ämaqä huiuta ämetanä maetqe, Iqu Goti Iqueä yänänäqñqä naqänänj metanği äqunğqenqä, ii etkque. ¹⁷ Goti Apiqu, Iquenj yoqä naqä ävätä, we-hunqä naqänänä hñqu, Iquesa we naqänänä hunätñqä imäkkqä inğanj, Goti Yoqä Naqänänä-tänä Iqu, Jisasi Iquenyqe, tii ätkqe. “Tä Nqä Ymeqä Iquvi. Nyi Iquenyqä kiiñä nyinganği, yeeqä iqänä” ätkqe. ¹⁸ Iwä qoqonä Goti Hanjuwä Iqu ii imäkätñqä ätekqä iunj, qäukuä yätuta kukñuä ii Jisasi Iquenyqä tqanğqe, ne Iqutä anä eanä äwikque.

¹⁹ Ne iinjä äqunğque, ii Goti Iqueqä kukñuä hinuä-tqä iquauä kukñuä dunj, yänänäqñqä imäkqanği, ne quuvqä yänänäqñqä eqiyätqänu. Heawiqä imñj, we äumäkätñqä tä a yänänäqñqä äqätqänuwä-pa, he iquauä kukñui äqätqänuwä, ii aanä anğuanänä eä. Zä hapqä äuwätä, we hunätñqä qätäqueqä iqu, heyaqä qeqä-quuvqä imä we äumäkqanğanğeqä. ²⁰ Iinjä etanği, nätmatqä naqänänj, he näqñqä tiinjä dunqä

hepñqe. Goti Iqueqä kukñuä hiñuä ätkuäwä bukä du äwiñqe, kñuä indqänqetanä, “Kukñuä ii, iinä-iinänqä ätnänä-qe” hiñgi matqñqe. ²¹ Ämaqä Goti Iqueqä kukñuä hiñuä-tqe, qu hiñui, äwiñqä kñuä iqä, quwqä duta matqä imiñuwi. Dñä Äñguä Iqu qunji ämitqätanji, ga qu kukñui, Goti Iquesa ämepu, awi i ätmiñuwi.

2

Ämaqä hiñuä quañgä ätäpu, ämotqueqä iquauñqä

¹ Hiñuiqänänñanji, ämaqeüä awä imdanji, ämaqä hiñuä quañgä tqe hñqua inä ätimäumiñuwi. Ga ii enqä-pa, heyaqä awiqisanji, Goti Iqueqä kukñuä duñqe, quañgä ätäpu ämotqueqä hñqua timäupnä. Qu imä zä imäkäpu, kukñuä quañgä heyaqä quuvqä heqiyqä du qui imäkqänqä tñnä. Quwqä Naqä Anqumä Mbqä Imeqä Iquenä-pqe, tuwä äwiyäpu, iwä iinä dutanji, qui imäkñqä maqänänänji quwqä-quwä maembnä. ² Iwä, ämaqä quuvqä heqiyqä kuapanänji, ämotqueqä iinä iquauqä suqä quvqä huiwä iqueqä äwiñqä du itqätanguwä iu äqumbiyi, qu-pqe suqä inä imäkpnä. Iwä, iinä imäkqanquwitani, ämaqä huizi di qu hänaqä naqä-qakuänänjä iquenyqe, kukñuä quvqä tñnuwi. ³ Itanqa quañgä ätäpu ämotqueqä iqua, quwqänä hiätñqä wiñganji, nätmätqä naqänänji hesa quañgä mapnä. Inäqe, Goti Iqu, qu Iqueä hiñuä iqi ätqäupu kukñuä ätäpu, qu mämäwqätäuqä ipnuwänqe,

qänğanä imäkençe. Ga quñi qui imäkäniqä iqu, hiqaqä mäwitçe, hiñuä äqänä äpme.

4 Tiiñä äyuwä. Aanjä hiñuiqänänänğanji, Goti Iqueqä enätqä hñqua, suqä quvqä iqanquwänğa, Iqu qäyä ipñqä hiñuinä mäqunquä itä, huätä ändowatkqe. Iiñä ikqe, Iqu quñi, kukñuä mitqänğanqä, qua hovqä hea naqänänä wiqä iu guä äpmuatekqe. ⁵ Tii-pqä inäyi. Ämaqä hiñuiqänänänğa, Goti Iquenyqä hma imäkätqätanquwä iuñi, Iqu hiñuinä mäqunquä itä, quñi eqä metñqä eqä huakä naqänänä ätnämäutä, ‘Goti Iqueqä hiñuä iqinji jänänänänä pmapiyä’ ätuätä, awä ätuminqä Noa iqtä, ämaqä 7 itä, quñi Iqu hñjä iqumuatkqe. ⁶ Tii-pqä inä äyuwä. Goti Iqu, “Anjä-himqä Sotomätä, Gomoratäñi, hañä-iqä mayinçe qä” ätätä, anjä-himqä iquaqu wätakinä witäninçä äniqäkqe. Iiñä imäkkqe, ämaqä Goti Iquenyqä hma imäkätqänquwä ii, qu-pqe qui imäkmbnuwä diñqä ämaqe näqñqä meqäpñqä imäkkqe. ⁷⁻⁸ Inäqe, ämaqä jänänänä Loti iqueni, Iqu huätä itmetä, hñjä imäkäqumuatkqe. Sotomä pmeqä iuä awä imä äpmeqe, ämaqä iu pmeqe uqä suqeu qänaknä miqä, qokä-apäkinçänä ii itqätanquwä iuñi, iqu hea ique-ique hiñuä äqunätä, qätä äwiyätäqetanji, ämaqä jänänänä-qu eäqä-qae, qundqändqä itä, äwqä tmi-tmiqä ämaminçe. ⁹ Neqä Naqä Ämäneyqä Iqu i iminçençä, kñuä tii metunçue. Ämaqä Ique qänaknä vqä di, qu ämaqä huiziuqä suqä duta hañä-iqä yäpä imä pmetanquwä iuñi, huätä yätumeqänçä hänaqe, Iqu näqñqä eä. Itanğa

ämaqä suqä quvqä iqä dunji, Iqu quñi, kukñuä mitqänğanqä hanjä-iqä du mäqumuateqänqä hänaqä-pqe, Iqu näqñqä eä. ¹⁰ Ämaqä suqä kiyä mätqä ipu, Goti Iqueqä ämitñqä du yäpä iqi mäpmeqä imipqä ii, Iqu quñi, hanjä-iqä quvqänänjä du mäqumuatequänä.

Ämaqä Goti Iqueä kukñuä iunqä quanğä ätäpu, ämotqueqä iqua, qu zä miqä danä hñgisanä ipu, haqä yätu äpmeñuwä iquaunqe, kukñuä quvqä ätäpu äkittqiyätqänä. ¹¹ Mä enätqä yänänäqñqä naqänänjä-tänjä, quñi ämäwqätäunuwä iqua, Naqä Iqueä hiñuä iqisanji, quñqe kukñuä quvqä ätäpu, makittqiyqä itqänä. ¹² Ämaqä ii, qu suqä, hiveqä-yaqueqä yññä-tänjä enqä-pa, kñuä maeqä, huiwiueqä äwiñqä dunä itqänä. Nanuä iuqä känai, ämaqe qu änduämipu päkñqä änyuekqä-pañä iquayi. Nätmatqä qu änyä maqñqä epiyä dunqe, hiñgi kukñuä quvqä dinä ätätqänä. Iwä Goti Iqu quñi, nanuä äpäätqänuwä-pa, ii päسانیqe. ¹³ Ämaqä du hanjä-iqä ävätqänuwı, ga qu-pqe kimani hanjä-iqä meqänqe. Yeeqä naqänänjä iqänqe, ‘ymisanji, hiunji mäptqä naqänğa-pqe inä imäkqäpñqe’ kñuä indqänäpu, ii imäkätqänä. Qu ymisani hesä anä änäpu, ga quanğä etquepiyinqä yeeqä kiinjä ipu, heñi kiyä mätqä emäkäpu, heyaqä yoqe, quvqä imäkätqänä. ¹⁴ Quwqä hiñui, huiziuaqä apäkä dunä äqumbu, iuatänä iqänqä äqänänjä. Suqä quvqä iu imäkqänqe, dä yqänä ävä. Ämaqä Jisasi Iquenyqä quuvqe, yänjä maqñqä

heqiyätqätanguwä iunji, qäyasäqi ätuma äwätqänjä. Qu nätmatqä ämaqeüä dunqä wiŋganġuti, iinġä iqänqe, qu ae näqñqä ämenjä. Iinqe, Goti Iqu qunji, qui aanjä naqänänjä imäkäniqñqä ätkqe. ¹⁵ Hänaqä naqä-qakuänänjä iunji tuwä äwiyäpu, Beo iqueqä hikñä Balamä iqu* äukqä-pa, qämä-qämä ipu iu äwätqänjä. Mbqänqä wiŋganġi, ga iqu suqä quvqä imäkätäqetanji mbqä metñqä, suqä quvqe i imäkkqe. ¹⁶ Iqu i iqanġqenqe, Goti Iqu iquenyqe hoptäwä itä, donġi kukñuä matqä-qe, Balamä iqueqä iqu, ämaqä-kukñuä ätätä, äkäsuwä tqanġi, hiñuä-tqä iqu, iqueqä suqä quvqä qämä-qämä inqä imäkmätä ikqä iqueni, mimäkqä ikqe.

¹⁷ Ämaqä äti ii, qu aanjä näwinyä quvqä, eqä esquä ye inqä-pa inji. Itanġa tiwä itäqänġa, qaquvqä yunüä ämamäutñqä-panjä iinji. Goti Iqu quwqä anji hea mämanä wiqä imä iqiyäwiyqe.

¹⁸ Ämaqä ii, quwqä qui kukñuä tqä iquenyqe, vänyqä ipu ätätqänjä. Ämaqä yäpaqänġisa äpmeñuwä Jisasi Iquenyqä quuvqä heqäpñqä änyä äyapquwä iunji, qokä apäkänqä ipu, qanjä hiñġi ikiqä iunqä kukñui, qeqä äwuttäkatäupu, iunqä äwqä vqanġuwänġa, waqiyä ätuma äwätqänjä. ¹⁹ Nätmatqä hñqu ämaqä hñque äminyasäuä ämiwiyätñqä iqu, ämaqä iqu nätmatqä iqueqä-quvi. Iwä, ämaqä äti ii, “He qänakñäñi ne äneyquwi, nätmatqä eeqänänjä enqä hiqä dutanä imäkqäpñqeqä” ätuätqänjuwä-qe, qu quwqä-quwänji, suqä

* 2:15 A Täuqä 22:5-24:25

quvqä qui imäkñqä iqueqä äwiñqä iunä äpmapu, suqä quvqä iqueqä-quayi. ²⁰ Ämaqä Jisasi Kraisi neqä Naqä Ämineyqä-qu eä, ne aᅇgumä Hähä Inequmuatqä Iquenyqä näqñqä epiyitañi, qu qua täutañä suqä, qui iwimäkätä kiyä iwitmäukqä iuñi ämäwqätäupqä-qe, qu aᅇgumä suqä asä iuñqä äwquwi, suqä iqu quñi äminyasaüä ämiwiyätqe, qu hañä-iqä naqänäñi meqäñqe. ²¹ Qu hänaqä jänänäñiñqä näqñqä mämeqä hiqe, qu hañä-iqä wäñqäpu meqäñqe. Qu hänaqä jänänäñiñqä näqñqä ae ämepu, Goti Iqueqä suqä näqñqä ae ämapiyä-qe, iuñi tuwä äwiyquwi, hañä-iqä naqänäñä meqäñqe. ²² Qu i iquwi, ii kukñuä ktqä tii ätnäñqevi. “*Hiveqä kiqä qutai ae ändetqä du, aᅇgumä ämanäñqiyä,*”† itaᅇga “*Yaqueqä eqä du ae asñä äqänätqe, aᅇgumä ttakä du iñgi-iᅇgisa hea qäñguäqiyä*” ätnäñqe, ii naqä-qakuänäñä ätnä.

3

Naqä Iqu aᅇgi äpäñqiyä

¹ Nqä näueqä nyi kiñä änyinätñqäüä, tuwañuä hñqu ae äqäkqä, ga tä huizi iqu äqäyqä. Tuwañuä äqäyätmiñi, kukñui, nätmätqä tiñä duñqä kñuä iqä äᅇguänäñä mapñqä, evauqumuatätmä äqiyqä. ² Goti Iqueqä kukñuä hiñuä-tqä iqua, hiñuä ätäñuwä iuñiñqätä, neqä Naqä Ämäneyqä, neñi aᅇgumä Hähä Inequmuatqäqä Iqueä kukñuiñqätä, hiqä kñuä iqä imñi, kñuä mapñqä nyiñgaᅇgi

† 2:22 Quamä-pmeqä 26:11

iyi. Iqueqä kukñui, ämaqä, Iqu kukñuä awä tuäkiqäpñqä ändowatkqä iquauä mañä iuta qätä äwikuwi. ³ Nätmatqä naqänänjä tiinjä iquenyqä, näqñqä yasämä mapñqe. Hiunji yäpakänğanj, ämaqä, ämaqeunqä hänätamqä tqä-qua ätimäupiyi, qänaknäñi huiwä iqueqä äwiñqä du ipu, henyñqä hänätamqä ätäpu, tä säwqä ipu, tii tpnuwi. ⁴ “Iqu, ‘Nyi angumä pmniqeqä’ ätkqe, kiqä häukuui äñgi qäyqiyä? Iqu mapqä danä yänqiyä” tpnuwi. “Nätmatqä eeqänänjä atqä-awäka äpmetanquwängga äwämiñqe, ga iinj qäukuä qua imäkätäqängga enqe, ii yqänä äwinä” tpnuwi. ⁵⁻⁶ Aingä-aiñğanj, Goti Hanjuwä Iqu kukñuinä, ‘Qäukuä eänä’ tqanji, qäukuä eätä, itanğa Iqu eqä ämetä, qua imäkätä, itanğa quae eqä awä iqi äwätetä, itanğa angumä qänakndañj, “Eqä ätimäunä” tqanji, eqä huakä naqänänjä hñqu, qua täu ätimäutä, qua tquenj qui imäkkqenqe, näqñqä epiyä-qe, qu täwäsi e tpnuwi. ⁷ Itanğa Goti Iqu, “Tä näniñqeqä” ätekqenqä, qäukuitä, quaetä, täñga tä äwiñqä tä, iinj qä pñqä äwi. Ämaqä Goti Iquenyqä hma imäkätqänjuwä ii, qu Iqueä hijnüä iqi ätqäupu, kukñuä naqänänjä ätäpu, näwinyä qui imäkmbnuwänğanqä äwi.

⁸ Nqä näueqä nyi kiinjä änyinätnqäuä, qu täwäsi itqätanqppqä-qe, nätmatqä tiinjä iquenyqe, hui imäupi. Naqä Iqueqä hijnüä iqinj, hiunji kiuänänjä hñqutä, quväukuä 1,000täñj, hñqu huitanjä maetqe, qäquaqu asänänj. ⁹ Iinjä etanji, Iqu, “Iinjä timäunqiyä” ätätä guä ämäsäuetñqä-pa, timäutñqenqe,

ämaqä hui, “Iqu hñganqä itqänä” ätätqänuwä-qe, Iqu hñganqä miqä itqäuä. Iqu ämaqä hui qui imäkñqänqe mäwinyätançi, Iqu ämaqä eeqänäñi kñuä äkunmäknäpu, suqä quvqe vquatämäupñqä wiñgançi, maqänäñi mimäkqe, ii itqäuä. ¹⁰ Inäqe, Naqä Iqueqä hiunji iqu, ämaqä quwä-meqä enqä-pa timäunige. Hiunji iqueni, qäukuä iqu häänqä hoaqä naqänänä ätätä, tä änätä, qäpu hiänige. Itanğa nätmatqä qäukuä haqä yätu äwäkäwänqe, te eeqänäñi qui imäkänige. Nätmatqä qua täu äwiñqetä, qua iqutäñi, aanqä henige. ¹¹ Nätmatqä eeqänäñi, quinjä di, ii itä imäkänäniqä enqe, he ämaqe, suqä änääqe iqäpñqe? He hiqä häñä-pmeqe, Goti Hanjuwä Ique äväpu, itanğa he ämaqä huizi pmetanğuwä-pa mäpmeqä, Goti Iqueqä suqä eeqänäñi qänaknä iqäpñqe. ¹² Suqä iinjä imäkäpu, Goti Iqueqä hiunji iquenyqä hiñuä äqämbu äpmapu, hiunji iqu maqänänä timäutñqänä, wäunñuä tnänä iqäpñqe. Hiunji, qäukui te qäpu änätä, itanğa nätmatqä qäukuä haqä yätu äwäkäwänjuwi, tä dñi, qänğanğa, eqä nyenige. ¹³ Inäqe, ne Goti Hanjuwä Iqu, “Nyi qäukuitä, quaetä, änyä-hänä imäkñqänä” ätätä guä ämäsäuekqä iunqä hiñuä äqänänä äpmeñu. Anä iu pmapqä ii, suqä jänänänä dunä ipu pmapnuwi.

Naqä Iquenyqä hiñuä äqämbu äpmapu, quvqä heqiyqe äñguä mimbñqe

¹⁴ Iwä ñqä-näueqäuä, he nätmatqä ii timäuqänqä hiñuä äqämbu äpmapiyänğançi,

he suqä kiyä mätqä hui maeqä, änguänänjä eäpu, Iqutäñi äwqe naqä-hñqunä inqä äyä etanppi mequmueniqä dunqä yänä qänqpnqe. ¹⁵ Naqä Iqu maqänä mimäkqä, hinuä äqänä äpmeñqänqe, kñuä tiinjä mapñqä. Iqu iinj, ne anqumä häñä inequmuatätñqä dunqä itqäuä. Goti Iqu, neqä tasi-gua kiinjä änenyätñqä Poli iqueni näqñqä vqanqi, ga iqu henyñqä tuwanuä asä ii inä äqäyätñqe. ¹⁶ Iqueqä tuwanuä eeqänänjä iquauñi, iqu tuwanui nätmatqä iinjä ätätä, äyä äqäyätñqe. Tuwanuiunñi, kukñuä hñqua yänänäqñqä etanqä, iquauqä quatinqä näqñqä änä yasämänjä di, maqänä mämeqä äyä itunqe. Inä-qae, ämaqä näqñqä maeqä eäpu, quwqä quuvqä heqiyqäpqe, yänänäqñqä maeqiyqä ipiyä ii, kukñui wänqima näñi-täqi ätätqänä. Inä maetqe, kukñuä, Goti Iqueä kukñuä tuwanuä äqänänqje, äkunmäkätqänuwä-pa iiji. Inä-qae qu näwinyä qui imäkmbnuwi. ¹⁷ Näueqäuä, he iinjä ae näqñqä äyä ämeñuwä-qae, ämaqä, Goti Iqueä kukñuä-suqä dunñi hñqisa iqä iqua, näñi-täqi etuma uwqanqpnqe, hiqä quuvqä heqiyqä yänänäqñqe, mäñdi päwiqñqä änguänä mimbñqe. ¹⁸ Jisasi Kraisi neqä Naqä-qu eä, ne anqumä Häñä Inequmuatqä Iqueyi. He Iquenyqä näqñqä änäänä ämaka äwätqänuwitä, Iqueqä qeqä imänqeuta hiñgi etapätñqetä, ga iquaquisañi he yänänäqñqä ämaka uwqäpnqe. Täñga-pqä hea ique-iqueni-pqe, Iqueä yoqe naqänänjä äwi. Itanqä ne Iqueä yoqe, haqä yätu matnämäuquatunqe. Ii naqä-qakuä eä, qäyä äpmetänä.

Goti Hanjuwä Iqueqä Kuknui
The New Testament in the Menya language of Papua
New Guinea

Nupela Testamen long tokples Menya long Niugini

copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Menya

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-07-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 5 May 2021

b1d968ea-da2d-5306-b214-e238bbf38aac